

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ

КОМІТЕТ З ПИТАНЬ ПРАВОВОЇ ПОЛІТИКИ ТА ПРАВОСУДДЯ

В И С Н О В О К

**щодо проекту Закону про внесення змін до деяких
законодавчих актів України щодо забезпечення доступу
захисника до особи, яка має право на захист
(реєстр. № 5054 від 31 серпня 2016 року)**

Комітет з питань правової політики та правосуддя розглянув на своєму засіданні 2 листопада 2016 року (протокол № 52) на відповідність Конституції України проект Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо забезпечення доступу захисника до особи, яка має право на захист (реєстр. № 5054 від 31 серпня 2016 року), поданий народним депутатом України Власенком С.В. (далі – Законопроект).

Згідно із пояснювальною запискою завданням Законопроекту є вдосконалення механізму реалізації права на захист в кримінальному провадженні, на стадії відбування покарання. Мета досягається шляхом унормування права захисника без обмеження часу і кількості мати побачення з особами, що потребують такого захисту, у робочі, вихідні, святкові, не робочі дні.

Для досягнення зазначеної мети пропонується внести відповідні зміни до Кримінального процесуального кодексу України, Кримінально-виконавчого кодексу України, Закону України «Про попереднє ув'язнення».

Прийняття вказаного Законопроекту, за твердженням автора, сприятиме реалізації права на захист, невідкладному доступу захисника до осіб, які потребують його допомоги.

Вирішуючи питання про відповідність Законопроекту положенням Конституції України, Комітет виходить з наступного.

В Конституції України зазначається, що Україна є правовою державою (стаття 1), органи законодавчої, виконавчої та судової влади здійснюють свої повноваження у встановлених цією Конституцією межах і відповідно до законів України (частина друга статті 6), закони та інші нормативно-правові акти приймаються на основі Конституції України і повинні відповідати їй (частина друга статті 8). За приписом частини другої статті 19 Конституції України органи

державної влади зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України.

Конституція України гарантує, що кожному заарештованому чи затриманому має бути невідкладно повідомлено про мотиви арешту чи затримання, роз'яснено його права та надано можливість з моменту затримання захищати себе особисто та користуватися правничою допомогою захисника (частина четверта статті 29).

Відповідно до частини шостої статті 55 Конституції України, кожен має право будь-якими не забороненими законом засобами захищати свої права і свободи від порушень і протиправних посягань.

Згідно статті 64 Конституції України конституційні права і свободи людини і громадянина не можуть бути обмежені, крім випадків, передбачених Конституцією України.

Також Конституція України гарантує кожному право на професійну правничу допомогу. У випадках, передбачених законом, ця допомога надається безоплатно. Кожен є вільним у виборі захисника своїх прав (стаття 59 Основного Закону України).

Виключно законами України визначаються, зокрема, судоустрій, судочинство, статус суддів; засади судової експертизи; організація і діяльність прокуратури, нотаріату, органів досудового розслідування, органів і установ виконання покарань; порядок виконання судових рішень; засади організації та діяльності адвокатури (пункт 14 частини першої статті 92 Конституції України).

Слід зазначити, що правову оцінку прав громадян на захист в кримінальному процесі та у випадках притягнення особи до адміністративної відповідальності також було дано Конституційним Судом України своїх рішеннях від 16 листопада 2000 року № 13-рп/2000 (справа щодо вільного вибору захисника) та від 30 вересня 2009 року № 23-рп/2009 (справа про право на правову допомогу).

Стаття 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод гарантує право на справедливий суд.

Пунктом 3 цієї статті встановлені мінімальні права обвинуваченого у вчиненні кримінального правопорушення:

а) бути негайно і детально поінформованим зрозумілою для нього мовою про характер і причини обвинувачення, висунутого проти нього;

б) мати час і можливості, необхідні для підготовки свого захисту;

с) захищати себе особисто чи використовувати юридичну допомогу захисника, вибраного на власний розсуд, або - за браком достатніх коштів для оплати юридичної допомоги захисника - одержувати таку допомогу безоплатно, коли цього вимагають інтереси правосуддя;

д) допитувати свідків обвинувачення або вимагати, щоб їх допитали, а також вимагати виклику й допиту свідків захисту на тих самих умовах, що й свідків обвинувачення;

е) якщо він не розуміє мови, яка використовується в суді, або не розмовляє нею, - одержувати безоплатну допомогу перекладача.

Вимоги пункту 3 статті 6 Конвенції слід розглядати як особливі аспекти права на справедливий суд, гарантованого пунктом 1 цієї статті (рішення

Європейського суду з прав людини у справі «Зінченко проти України», заява № 63763/11, п. 70).

У пункті 24 рішення у справі «Максименко проти України» (заява № 39488/07) Європейський суд зауважив, що згідно з його практикою «...гарантії підпункту «с» пункту 3 статті 6 Конвенції не припиняють своєї дії після закінчення провадження у суді першої інстанції (див. рішення у справі «Мефта та інші проти Франції» (Meftah and Others v. France) [ВП], заяви №№ 32911/96, 35237/97 та 34595/97, п. 40, ECHR 2002VII)».

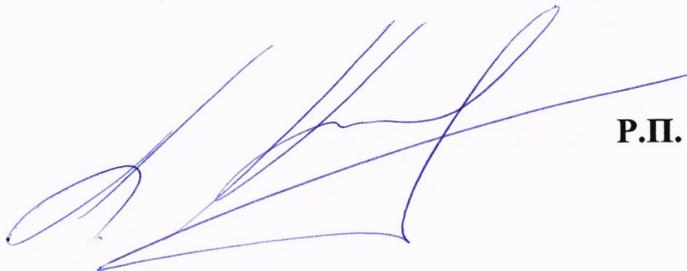
У справі «Загородній проти України» (заява № 27004/06, п. 52) Європейський суд, спираючись на попередні рішення зазначив, що «...хоча право кожної особи, обвинувачуваної у вчиненні кримінального правопорушення, на ефективний захист адвокатом не є абсолютним, воно становить одну з головних підвалин справедливого судового розгляду (див. рішення у справ «Кромбах проти Франції» (Krombach v. France), заява № 29731/96, п. 89, ECHR 2001-II). Особа, проти якої висунуті кримінальні обвинувачення, яка не бажає захищатись особисто, повинна бути в змозі скористатись юридичною допомогою за власним вибором (див. рішення від 16 квітня 2009 року у справі «Ханжевачкі проти Хорватії» (Hanzevadki v. Croatia), заява № 17182/07, п. 21, з подальшими посиланнями)».

У справі «Моїсєєв проти Росії» (Moiseyev v Russia), заява №62936/00, п. 207) Європейський суд визнав, що контроль, який здійснювала сторона обвинувачення над доступом адвокатів до заявника, послаблював зовнішні ознаки справедливого судового розгляду й принцип процесуальної рівності сторін.

Зважаючи на зазначене, а також на те, що Верховна Рада України – єдиний орган законодавчої влади в Україні, одним із повноважень якого є прийняття законів (стаття 75, пункт 3 частини першої статті 85 Конституції України), внесення запропонованих проектом Закону змін до чинного законодавства узгоджується з нормами Конституції України.

Враховуючи викладене, Комітет дійшов висновку, що проект Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо забезпечення доступу захисника до особи, яка має право на захист (реєстр. № 5054 від 31 серпня 2016 року), поданий народним депутатом України Власенком С.В., не суперечить положенням Конституції України.

Голова Комітету

Р.П. КНЯЗЕВИЧ